

نهادینه کردن تفکر انتقادی با ارائه مدل تفکر ممکن است/ دانش آموزان را با تفکر انتقادی پرورش دهیم

یک عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی گفت: زمینه انتقاد را خود کسی که تفکر را ایجاد می کند فراهم می کند....

یک عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی گفت: زمینه انتقاد را خود کسی که تفکر را ایجاد می کند فراهم می کند نه الزاماً دیگری که باید آن تفکر را بازبینی بکند و بخواهد درباره آن تفکر نقد و آن را ترمیم و تکمیل کند. حجت الاسلام سعید بهمنی عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی در مورد اینکه چه نسبتی میان نهادینگی تفکر انتقادی و پیشرفت و توسعه یک جامعه وجود دارد به خبرنگار مهر گفت: نهادینه کردن تفکر انتقادی مبتنی بر این است کسی که تئوری و نظریه و طرحی را باز آفرینی می کند به گونه ای آن را پردازش کند که جای انتقاد را برای خودش و دیگری باز بگذارد.

وی افزود: به طور اساسی اگر نظریه هایی را مطرح می کنیم باید دارای مدل و الگوی تعریف شده باشند. الگوی تعریف شده را می شود بازنگری و باز آفرینی کرد. اگر نظریه فاقد مدل و الگو باشد اصولاً دست زدن به نظریه یا دشوار یا ناممکن است.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی تصریح کرد: بنابراین در این دیدگاه زمینه انتقاد را خود کسی که تفکر را ایجاد می کند فراهم می کند نه الزاماً دیگری که باید آن تفکر را بازبینی بکند و بخواهد درباره آن تفکر نقد بکند و آن را ترمیم و تکمیل کند.

این محقق و پژوهشگر علوم و معارف اسلامی ادامه داد: یک وقتی دیگران را دعوت می کنیم که یک تفکری را بررسی بکنند برای این بررسی باید به مدل تفکری که در حال بررسی است دست پیدا کند. یک وقت مدلی در آن تعریف نشده اما می آید آن مدل را می سازید انتزاع می کنید به آن تفکر نسبت می دهید اول مدل درون آن تفکر را استخراج می کنید می گوئید این تفکر دارای چنین مدلی است از اینجا شروع می شود و به اینجا ختم می شود و بعد این فرایند را در درون هر فراگردش یا مجموعه اش مورد بررسی و نقد قرار می دهیم. در حالیکه آن مدل را به صاحب آن فکر نسبت می دهیم ممکن است صاحب فکر بگوید مدل فکر و فهم من این نیست که شما خیال کردید و آن را به روشنی تفهیم کند.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی عنوان کرد: یعنی به گونه ای سامان مند و علمی همراه با بیان فکرش مدل فکر خودش را هم بیان می کند. در این صورت است که به طور سازمان یافته از درون خود تفکر زمینه بازنگری و باز آفرینی و رشد و توسعه تفکر فراهم شده است.

وی در مورد اینکه در جامعه ما میزان نهادینگی تفکر انتقادی تا چه میزان است هم تصریح کرد: امروز که ایجاد تولید فکر و توسعه علمی و تئوریک در کشور از ضروریات توانمندسازی نظام است به گونه ای باید محققان و اندیشمندان را به سمتی که خودشان مدل تفکر خودشان را تبیین کنند پیش ببریم. اگر همراه با الگو و مدل، تفکر را بیان کنند هم خودشان می توانند در بازنگری ها، آن مدل را متکامل و بهینه سازی کنند و هم زمینه اینکه دیگران آن تفکر را اصلاح و ترمیم و یا ادامه و شکوفا کنند فراهم می شود.

عضو هیئت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی اظهارداشت: ارائه مدل و الگو در تفکر برای نهادینه ساختن تفکر انتقادی الزامی است. این مسئله یکی از عوامل رشد و توسعه تفکر انتقادی است. وقتی کسی اعلام می کند کاری می کند دیگران بیایند آن را کامل و بهینه سازی و اصلاح کنند طبعاً زمینه سازی عاطفی این کار فراهم می شود. امروز یکی از مشکلاتی که داریم این است وقتی که تفکری را مورد نقد قرار می دهیم صاحب تفکر از نظر عاطفی با نقد ارتباط لازم را برقرار نمی کند و احساس تهدید می کند اما اگر تفکرش را همراه با مدل و الگو ارائه کند معنی اش این است که از روز اول خودش را برای انتقاد و تکامل مهیا کرده است.

بهمنی درمورد اینکه چه سازمان ها و نهادهایی در نهادینه کردن تفکر انتقادی در جامعه می توانند نقش مهمی داشته باشند هم تصریح کرد: ارائه تفکر همراه با مدل و الگو بر عهده سازمانهای آموزشی و پژوهشی کشور است. هر نهادی که آموزش و پژوهش و دانش و مهارت کافی برای مدل سازی تفکر را به افراد ایجاد می کند در این زمینه مسئول است. بایستی از روز اول تفکر دانش آموزان ما همراه با مدل شود یعنی مدل، استعداد تکامل و انتقاد و اصلاح را دارد.